

Čeština na soulské Hankuk University of Foreign Studies¹

Milan Hrdlička

ABSTRAKT:

Příspěvek je věnován výuce češtiny na Hankuk University of Foreign Studies (HUFS) v Soulu, která se řadí mezi největší bohemistická pracoviště na světě. V úvodu se autor zastavuje u zájmu o češtinu pro cizince obecně, poté představuje historii i současnost výuky češtiny na jihokorejské HUFS. Zaměřuje se na přiblížení role profesora a jeho pracovních aktivit, na přehled kurzů českého jazyka, literatury a historie i na základní rysy korejských studentů. V závěru přináší informaci o mimovýukových aktivitách studentů, které tvoří nedílnou součást filologické průpravy, a navrhuje doporučení, která by přispěla k vyšší kvalitě a větší efektivitě výuky.

KLÍČOVÁ SLOVA:

bakalářské studium, čeština pro cizince, čeština ve světě, Korejská univerzita zahraničních studií

ABSTRACT:

This paper examines the teaching of Czech at Hankuk University of Foreign Studies (Seoul), which has one of the largest departments of Czech language in the world. At the beginning of the paper, the author looks at foreigners' interest in Czech, in general. He then presents the history, as well as the current situation, of Czech instruction at the South Korean university. The paper offers an examination of the role of the professor, including research activities; an overview of Czech language, literature and history courses; and characteristics of Korean students. In the end, the author presents students' extra-curricular activities, which form an integral part of their studies. He also recommends measures to increase the quality and efficiency of the instruction of Czech.

KEYWORDS:

Bachelor study program, Czech for foreigners, Czech in the world, Hankuk University of Foreign Studies

1. ÚVODEM

Zájem o oborové studium češtiny, o jeden z dlouhodobě nejžádanějších slovanských jazyků, ze strany zahraničních bohemistů v posledních desetiletích kolísá. V některých teritoriích (mnohé státy západní Evropy aj.) poptávka ve srovnání s nebývale příznivými devadesátými lety minulého století, bohužel, znatelně ochabuje a četné studijní programy jsou v útlumu. Nežřídká se studium češtiny omezuje, či dokonce ruší.² Na vině jsou mnohdy důvody ekonomické, někde i příliš akademicky kon-

1 Tato studie vznikla za podpory projektu Univerzity Karlovy Progres Q10, Jazyk v proměnách času, místa, kultury.

2 Jako příklad mohu uvést Belgie, kde jsem působil jako hostující profesor v letech 1997–2000 a 2006–2007. Vedle bruselské slavistiky na Université libre de Bruxelles se čeština vyučovala i na univerzitě v Gentu a na vysoké škole pro překladatele a tlumočnický (tamtéž). Před

cipované kurikulum, které nevytváří posluchačům dostatečné podmínky pro získání náležitých komunikačních kompetencí v češtině (např. kvůli nízké časové dotaci pro prakticky zaměřené kurzy českého jazyka aj.). Jinde hraje roli náročnost studia češtiny pro mluvčí s typologicky odlišnou mateřštinou, to však nemusí být pravidlem (viz dále).

V průběhu času, zejména s ohledem na mezinárodní politickou situaci, na intenzitu a kvalitu bilaterálních kontaktů i na strategické ekonomické směřování států a regionů, se ale objevují místa, kde je motivace k vysokoškolskému studiu naší mateřštiny poměrně významná a pohled na počty jinojazyčných posluchačů bohemistiky povzbudivý. V současnosti se jedná zejména o mluvčí se slovanskou mateřštinou (o Poláky, Ukrajince, Bulhary aj.), ale také o některé další regiony sousedící s Českem, kde je solidní pragmatický zájem o praktickou znalost češtiny (Sasko, Bavorsko aj.) (viz Hrdlička 2012/2013).

Je téměř k nevíře, že se k největším bohemistickým pracovištím mimo území ČR už dlouhodobě řadí Egypt — na káhirské Ain Shams University se češtině učí zhruba 130 posluchačů (Čechová 2017). V posledním desetiletí, díky nedávno otevřenému lektorátu, patří mezi pracoviště s nejvyšším počtem bohemistů taipejská National Chengchi University na Tchaj-wanu (přes 50 bohemistů, Geppert 2018/2019) a také Bakuská slovanská univerzita v Ázerbajdžánu (okolo 50 posluchačů, Bozděchová 2017). Přímý raketový nárůst zaznamenáváme v posledních letech v Číně, kde má výuka češtiny dlouholetou tradici (první českou lektorkou byla v roce 1953 sinoložka Dana Štovićková). Jak zaznělo na dubnovém sympoziu *Jedna cesta — tři jazyky* pořádaném Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy (Chen, v tisku), v roce 2019 má otevřít kurzy češtiny dalších sedm čínských univerzit. Otázkou ovšem zůstává zabezpečení výuky kvalifikovanými vyučujícími — naznačená poptávka by měla být pro zainteresovaná pracoviště a instituce v České republice naléhavou a nepřehlédnutelnou výzvou.

Mezi významná pracoviště s nejvyšším počtem studentů bohemistiky (přes 140 posluchačů ve čtyřletém bakalářském programu)³ se v celosvětovém měřítku právem řadí jihokorejská Hankuk University of Foreign Studies (HUFs).

2. HUFs A JIHOKOREJSKÁ BOHEMISTIKA

Soulská Hankuk University of Foreign Studies byla založena v roce 1954 s cílem podporovat mezinárodní vztahy prostřednictvím studia cizích jazyků, literatury, kultury, ekonomiky, politiky. K pěti zakládajícím katedrám světových jazyků (angličtiny, francouzštiny, čínštiny, ruštiny a němčiny) postupně přibývaly další (Kim 2008). V současnosti se na soukromé HUFs⁴ vyučuje úctyhodných 45 jazyků, včetně češtiny a slovenštiny.

---

několika lety byla výuka češtiny na obou pracovištích v Gentu ukončena. Obdobná situace panuje ve Skandinávii i jinde.

³ Možné, ovšem minimálně využívané, je i studium magisterské a doktorské.

⁴ V Jižní Koreji je přibližně 80 % vysokých škol soukromých. Průměrná výše školného se v přepočtu pohybuje okolo 10 000 USD (Bozděchová 2010/2011).

HUFS se za dobu své existence vypracovala mezi přední a respektovaná akademická pracoviště; v hodnocení kvality jihokorejských univerzit se umísťuje v první desítku.⁵ O jejím významu svědčí výmluvně i oficiální návštěva amerického prezidenta B. Obamy za jeho funkčního období. HUFS patří k dynamickým a velmi perspektivním vysokoškolským pracovištím, v současné době má podepsáno 639 smluv s partnery (univerzity, instituce) v 92 zemích.

Část výuky probíhá v původním soulském kampusu (Seoul campus), od roku 1981 je značný objem výukové kapacity (včetně výuky češtiny a slovenštiny) umístěn rovněž v Global kampusu (Yong-in) nacházejícím se asi 40 km od Soulu v překrásném rozsáhlém údolí.⁶ Mezi oběma kampusy, nabízejícími mimo jiné i ubytování pro hostující profesory, je zavedeno pravidelné spojení autobusy HUFS. V současnosti se buduje třetí moderní kampus HUFS (Song-do) v blízkosti obrovského soulského mezinárodního letiště Incheon, kde budou umístěna pracoviště zabývající se byznysem, IT technologiemi apod.

Výuka naší mateřštiny spadá pod Fakultu středo- a východoevropských studií (College of Central and East European Studies), která rovněž nabízí studium polštiny, rumunštiny, maďarštiny, ukrajinštiny, bulharštiny a dalších jihoslovanských jazyků (v době mého pobytu v letech 2016–2018 srbštiny a chorvatštiny). Katedra bohemistiky byla na HUFS prozíravě otevřena už v roce 1988, dva roky před navázáním diplomatických styků mezi tehdejším Československem a Jižní Koreou, k čemuž došlo v březnu 1990. Je v Jižní Koreji svého druhu doposud jediná.⁷

-
- 5 Renomé univerzity je pro tamní zaměstnavatele mimořádně důležité, patří při výběru uchazeče k rozhodujícím kritériím. Pro budoucí studium na vysoké škole, resp. pro přijetí na univerzitu má pro korejské středoškolačky zásadní význam obtížná listopadová státní zkouška (obdoba naší maturity), na niž se dlouhodobě a velmi intenzivně připravují. Probíhá prakticky celý den, skládá se z testů z pěti předmětů: z povinné korejštiny, matematiky a angličtiny a ze dvou dalších volitelných disciplín (biologie, historie, čínština aj.). Každá univerzita vyhláší minimální požadovaná procenta úspěšnosti nezbytná pro uchazečovo přijetí. Čím prestižnější vysoká škola, tím vyšší nároky (blíže Hrdlička 2016/2017).
- 6 Global kampus připomíná bez nadsázky dendrologickou zahradu. V překrásném prostředí se nabízejí ideální podmínky ke studiu. Studenti mají k dispozici veškeré potřebné vybavení a zázemí (kvalitní knihovnu a studovny, několik menz a dalších možností občerstvení, banku, poštu, zdravotnické zařízení, prostory pro klubovou a zájmovou činnost, řadu sportovišť). Co se české kultury týče, s radostí jsem zaznamenal, že je v tamním areálu HUFS nepřehlédnutelný památník věnovaný — s českým a korejským komentářem — K. Čapkovi a J. Seifertovi.
- 7 Doplňkovou výuku češtiny (např. pro studenty rusistiky) nabízejí v omezeném rozsahu i některá jiná akademická pracoviště, Yonsei University a Korea University (Bozděchová 2011). Zájem o Česko, zejména o Prahu a o Český Krumlov, je v současné Korejské republice mimořádný. V roce 2018 navštívilo ČR přes 400 000 jihokorejských turistů, mezi Prahou a Soulem je díky spolupráci ČSA a Korean Air osm přímých letů týdně. Česko se těší přízni i po stránce ekonomické — Jižní Korea u nás patří k největším zahraničním investorům.

První dva korejšťi profesoři bohemistiky,⁸ Kwon Jaeil a Kim Kyuchin, byli kvůli tehdejší neexistující kontaktům mezi oběma zeměmi nuceni vystudovat bohemistiku ve Spojených státech amerických, na Indiana University a na University of Chicago. Jako kuriozitu uvádím skutečnost, že vůbec prvním lektorem české konverzace (1988) byl na HUFs na částečný úvazek Švéd Leif Gustafsson z katedry švédštiny, který předtím 10 let studoval a pobýval v Československu (Kim 2008).

V prvních dvou letech existence katedry bylo přijímáno po 40 studentech čtyřletého bakalářského studia, v současnosti jich do prvního ročníku nastupuje okolo 34 (Kim 2008). Jako reakce na značné korejské investice na Slovensku (Kia motors v Žilině aj.) a na navazující poptávku po znalosti slovenštiny byla původní bohemistika v roce 2004 rozšířena o výuku slovenštiny. Ta se ovšem nabízí v poněkud omezeném rozsahu: její výuka je nepovinná, zájemci si ji zapisují od třetího ročníku. Na současné Katedře českého a slovenského jazyka (Department of Czech and Slovak Studies) v poslední dekádě současně působí český i slovenský vyučující (ten však částečně — kvůli naplnění úvazku — vyučuje i některé semináře češtiny, kupř. konverzaci pro začátečníky). V průběhu studia absolvuje korejský bohemista přibližně 18 „českých“ předmětů (vedle zde zmíněných ještě např. základy česko-korejského překladu, dějiny české literatury, česká gramatika a kompozice aj.) a 6 předmětů společných se slovenštinou (české a slovenské reálie, moderní české a slovenské dějiny aj.).

3. ČESKÁ (A SLOVENSKÁ) STUDIA NA HUFs

Náplň výuky českého profesora (popř. lektora) je různá. Český vyučující vyučuje v kurzu české výslovnosti, vede na různých úrovních kurzy konverzace, překladových cvičení, práce s textem, někdy se přidá i kurz nazvaný Čeština z obrazovky (tamní multimediální centrum disponuje celou řadou českých filmů) apod. Výuku mnohých předmětů (mluvnice současné češtiny, česká literatura a kultura, výběrové semináře aj.) zajišťují korejšťi profesoři.

Stávající situace na katedře je po odborné a personální stránce stabilizovaná, což je nejen zárukou kvalitní výuky, ale také dalšího perspektivního vědeckého a pedagogického směřování pracoviště. Vedle starších profesorů, majících dnes již úvazky spíše symbolické, na katedře působí vysoce kvalifikovaní odborníci ve středním věku, Yu Sunbee (literatura) a Kim Inchon (jazyk).

Profesorův základní úvazek činí 8 hodin (může však učit podstatně více), lektorský je téměř dvojnásobný. V posledních letech korejská strana dosti důrazně prosazuje požadavek, aby měl přijímaný vyučující (alespoň) titul Ph.D. Samozřejmostí je jeho náležitá publikační činnost ve vybraném okruhu respektovaných odborných periodik,⁹ bez níž nemusí dojít k prodloužení pracovní smlouvy. HUFs rovněž vel-

8 Jde o řádné vysokoškolské profesory. Vědecko-pedagogickou hodnotu „profesor“ získává i zahraniční vyučující s odpovídajícím akademickým titulem, popř. také nositel titulu docent.

9 Souvisí to s velkým důrazem kladeným na odbornost, na kvalitu výuky, na prestiž univerzity, na její konkurenceschopnost. Je však třeba konstatovat, že bývá příspěvek v uznáva-

koryse proplácí jednou ročně cestovní náklady účasti na zahraničních sympoziích a konferencích. Mnohá mezinárodní odborná setkání se však pravidelně konají i na jeho půdě.

Český vyučující v rámci svých pracovních aktivit spolupracuje na vytváření jazykových testů FLEX (Foreign Language Examination), jisté obdoby TOEFL, které studenti skládají v závěru studia oboru. Očekává se rovněž jeho účast na desetitýdenním intenzivním kurzu jazyků (konec prosince — polovina února) určeného pracovníkům firmy Samsung, který se koná v Global kampusu. V průběhu semestru vede vyučující jazykové pohovory s uchazeči z řad studentů o jazykovou stáž, ev. o letní školu v Česku (studenti vyjíždějí převážně na pražskou Univerzitu Karlovu — na Ústav bohemistických studií Filozofické fakulty a na Ústav jazykové a odborné přípravy UK, dále na brněnskou Masarykovu univerzitu a na olomouckou Univerzitu Palackého) a účastní se jazykového testování znalosti češtiny z řad nestudentů (jde o jednotlivce, nejčastěji o pracovníky diplomatických služeb). Je třeba zdůraznit, že dlouhodobější studijní nebo pracovní pobyt v autentickém cizojazyčném prostředí výraznou měrou přispívá k zásadnímu zlepšení znalosti češtiny i k větší komunikativnosti a otevřenosti korejských posluchačů.

Korejský akademický rok se překrývá s rokem kalendářním. Semestry (jarní zhruba v období březen–červen, podzimní v rozpětí září–prosinec) trvají 16 týdnů; osmý týden je vyhrazen midterm testům, závěrečný pak testům závěrečným. Nezvyklý je pro nás tamní způsob hodnocení studentů: vyučující může udělit nejvyšší známku pouze jedné třetině posluchačů (při počtu přesahujícím 10 studentů ve skupině), druhá třetina má nutně hodnocení nižší, zbytek studujících nevyhnutně ještě nepříznivější. Je proto nutné, aby vyučující na začátku semestru stanovil jednoznačná kritéria hodnocení i procentuální váhu jednotlivých položek (testy, domácí úkoly, aktivita při vyučování, referáty aj.), aby měl validní podklady pro finální rozhodování a hodnocení studentů. Korejci totiž přikládají zkouškám a hodnocení podstatně větší váhu, než tomu bývá u nás.

Výuka češtiny, která je pro Korejce s aglutinační, genealogicky velmi vzdálenou mateřštinou mimořádně obtížná, je komplikována skutečností, že mužská část studentů — zpravidla po prvním roce studia — odchází na povinnou vojenskou službu a vrací se do výuky až po dvouleté pauze. Stává se také, že se kupř. do semináře české konverzace určeného primárně mírně pokročilým přihlásí i studenti z vyšších ročníků nebo ti, kteří strávili část akademického roku na některé z našich univerzit. To vedle vysokého počtu frekventantů kurzu (běžně kolem 20) pochopitelně klade na přípravu vyučujícího na příslušnou hodinu nemalé nároky.

Jací jsou korejští bohemisté? Každé porovnání může být poněkud zjednodušující, přesto však mohu konstatovat, že jsou v důsledku hluboce zakořeněného konfucianismu nesmírně zdvořilí, uctíví,¹⁰ ke svému vyučujícímu se vždy a všude nadšeně

---

ných časopisech štědře odměňován. V době mého působení byla na HUFU běžná odměna ve výši cca 1 500 USD za stať, špičkové výkony byly honorovány částkou podstatně vyšší.

10 Společenská hierarchie se promítá i do propracovaného honorifikačního systému korejštiny, která rozlišuje šest úrovní zdvořilosti. Úcta ke staršímu je v porovnání s Evropou neso-
souditelná, vede kupř. i k tomu, že mladší sourozenec nesmí oslovit staršího jménem.

hlásí. Ve velké většině jsou milí, přátelští, bezprostřední, i když ve vztahu k profesorovi někdy komunikačně zdrženlivější a ostýchaví. Nesmělost ale postupem času mizí. Korejští studenti jsou ctižádostiví, soutěživí, jsou schopni zvládat velké objemy učiva. Jejich přístup ke studiu češtiny není ovšem jednotný. Některým jde v první řadě o úspěšné absolvování předmětu, o dosažení co nejlepšího výsledku, nikoliv o vlastní aktivní (pragmatickou) znalost studovaného jazyka.

Bozděchová (2011: 14–15) poznamenává: „Korejští studenti ve výuce přijímají veškeré pokyny, úkoly, zadání bez výhrad a připomínek, a to bohužel i tehdy, když plně nerozumějí. Při studiu jsou tradičně navyklí vše memorovat, vyhovuje jim pamětní učení, vynikají ve znalosti formální gramatiky, paradigmát, bez problému řeší zadání podle schémat a vzorů. [...] Jen vysoce motivovaní studenti (zejména zájemci o další studium či práci v České republice) se učí pro skutečné užívání jazyka.“ Rád konstatuji, že těch posledně zmíněných znatelně přibývá:¹¹ jednak díky rostoucím a stále různorodějším možnostem vycestování do Česka, jednak kvůli rozšiřující se nabídce atraktivního pracovního uplatnění (korejských firem — některých skutečně velkých a významných — je v současnosti v Česku na 70). Měl jsem možnost pracovat s několika excelentními studenty, kteří se chystali do Česka na složení zkoušky C1 podle Společného evropského referenčního rámce.

4. MIMOVÝUKOVÁ ČINNOST

Velký význam je na katedře přikládán doplňkovým aktivitám tvořícím nedílnou součást filologické průpravy. Studenti HUFŠ mají v tomto směru celou řadu možností. Patří mezi ně již tradiční večere posluchačů s vyučujícími v úvodu a v závěru každého čtyřměsíčního výukového cyklu. V kampusu se nabízí zapojení do různých zájmových kroužků — tanečního, hudebního, sportovního (zmíním alespoň fotbalový tým bohemistů FC lavičce, přejmenovaný nyní na Velvet, který se utkává s dalšími katedrami v místní soutěži), čehož studenti v hojné míře využívají.

Velmi se osvědčuje akce nazvaná Česká kavárna, která se koná dvakrát až třikrát za semestr. Studenti se v jejím rámci dělí o zkušenosti a dojmy ze studijního či pracovního pobytu v Česku (vedle korejských firem pracují jako jazykoví asistenti v obchodní agentuře KOTRA), promítá se český film, setkání provází výstava fotografií nebo mnohé jiné aktivity (hudební vystoupení studentské skupiny Bonbony, vaření českého jídla, malování velikonočních kraslic, příprava vánočního cukroví, nejrůznější soutěže).

Studenti jsou pravidelně zváni na výstavy, přednášky, koncerty a na různá setkání pořádaná Českým centrem (to každoročně vyhlašuje i překladatelskou soutěž), ale také českým a slovenským velvyslanectvím (u příležitosti státního svátku, na předvánoční besídku aj.). Úspěšně se rozvíjejí kontakty a tandemová výuka se stále početnějšími českými studenty — jednak s koreanisty, jednak s posluchači jiných oborů (zejména technických).

Jako zajímavost uvádím, že se do věku člověka započítává i doba těhotenství, takže se dítě rodí už jako jednoroční.

11 Řečový projev korejských bohemistů podrobněji rozebírá Bozděchová (2011).

5. ZÁVĚR

Založení soulské bohemistiky bylo chvályhodným počinem, který už po tři desetiletí přináší velmi dobré výsledky a který je nadějným příslibem i do budoucna. Představuje cenný přínos pro rozvoj bohemistiky i slovakistiky na Dálném východě. Kvalitě a efektivitě výuky naší mateřštiny by pomohly mimo jiné moderně koncipované učební materiály rozvíjející všechny základní řečové dovednosti mluvčích s neindoevropskou mateřštinou, onomaziologicky a komunikativně pojatá mluvnice současné češtiny, rozšíření nabídky českých filmů i s jinými než anglickými titulky. Lze konstatovat, že bohemistika na Hankuk University of Foreign Studies patří počtem posluchačů i svým významem mezi přední bohemistická pracoviště. Doufejme, že budeme moct v dohledné době zaznamenat obdobný zájem jinojazyčných mluvčích o češtinu i v jiných regionech.

BIBLIOGRAFIE:

- Bozděchová, I. (2010/2011): O češtině a její výuce v Jižní Koreji, *Český jazyk a literatura* 62. 5, s. 241–245.
- Bozděchová, I. (2011): O češtině v Jižní Koreji, *Bohemistika* 11. 1, s. 14–26.
- Bozděchová, I. (2017): Čeština v Ázerbajdžánu, *Studie z aplikované lingvistiky*. Zvláštní vydání, s. 139–140.
- Čechová, M. (2017): *Život s češtinou*. Praha: Academia.
- Geppert, O. (2018/2019): První dekáda bohemistiky na Tchaj-wanu (2007–2017), *Český jazyk a literatura* 69. 1, s. 40–43.
- Hrdlička, M. (2012/2013): Výuka českého jazyka v zahraničí, *Český jazyk a literatura* 63. 2, s. 67–70.
- Hrdlička, M. (2016/2017): Čeština v zemi asijského tygra, *Český jazyk a literatura* 67. 4, s. 198–201.
- Chen, H. (v tisku): Uplatnění čínských absolventů bohemistických studií na trhu práce v posledních letech.
- Kim, I. (2008): Vývoj českých studií a současný stav vyučování češtiny na HUFU, in: *Studia českého a slovenského jazyka ve východní Asii. Czech and Slovak Language Studies in East Asia*, Seoul: Katedra českých a slovenských studií, Ústav východoevropských a balkánských studií, s. 115–128.